

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek (IVO) door middel van
bureauonderzoek en boringen aan de
Lodderhoeksestraat 6a te Angeren,
gemeente Bemmelen (Gld.)**

H. Buitenhuis

ARC-Rapporten 2003-71

Groningen
1 december 2003
ISSN 1574-6887

1 Inleiding

1.1 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2003/290
Provincie	Gelderland
Gemeente	Bemmel
Plaats	Angeren
Toponiem	Lodderhoeksestraat 6a
Kaartblad	40D
Coördinaten	194.350/436.200
Periode	–
Type object	–
Type bodem	Klei
Geomorfologie	Komklei

1.2 Aanleiding van het onderzoek

Op 27 november 2003 is, in opdracht van dhr. Spanbroek te Angeren, gemeente Bemmel, door Archaeological Research & Consultancy (ARC bv), in de persoon van dr. H. Buitenhuis, een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van bureauonderzoek en boringen uitgevoerd op een terrein aan de Loddehoeksestraat 6a te Angeren. Dit onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van het voornemen op het terrein een garage/schuur te bouwen, hetgeen tot bodemverstoring leidt. Voorafgaand aan het booronderzoek werd een bureauonderzoek uitgevoerd.

1.3 Ligging van het onderzoeksgebied

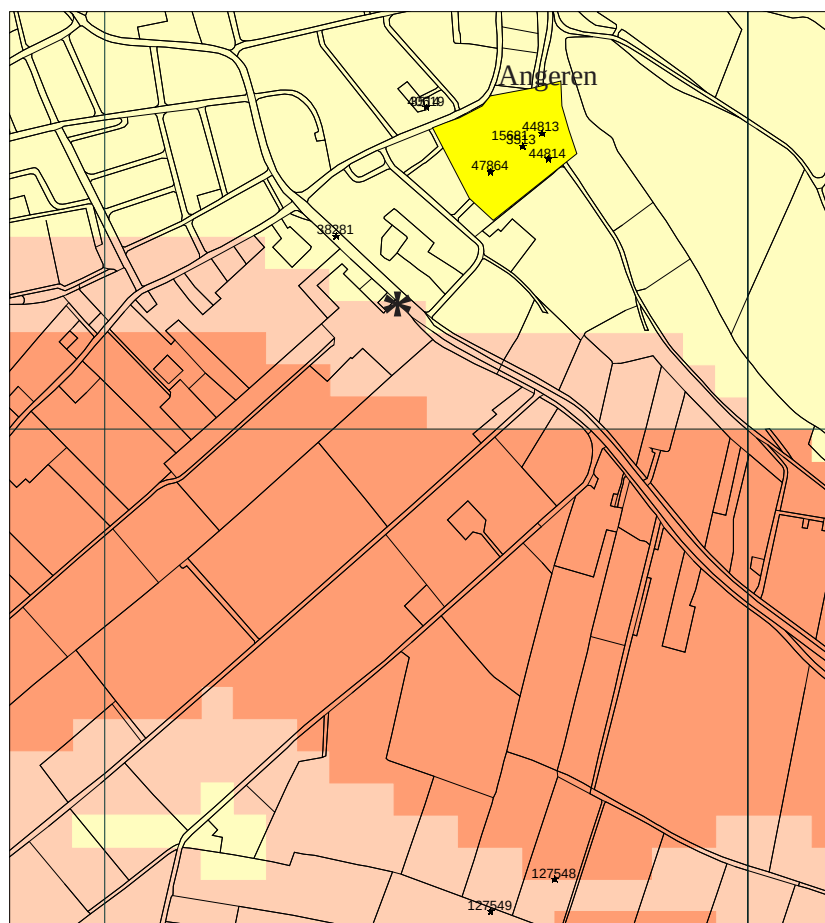
Het terrein is gelegen aan de Lodderhoeksestraat 6a te Angeren, en beslaat een oppervlak van 10×15 m. Het is momenteel een oprit met een grindverharding en maakt deel uit van het erf van het pand.

1.4 Doel van het onderzoek

Het onderzoek had als doel om tot een archeologische waardering van het terrein te komen en de mogelijk verstoring van archeologische resten als gevolg van de voorgenomen bouwactiviteiten vast te stellen.

1.5 Werkwijze

Om de doelstelling te kunnen verwezenlijken werden op het onderzoeksterrein in totaal vier boringen gezet ten behoeve van de archeologie (afb. 2). De boringen 1, 2 en 3 werden op de hoekpunten van het terrein gezet, dat zou worden verstoord. Boring 4 is halverwege het terrein gezet. De boorkernen werden zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Vervolgens werd de bodemopbouw per boring beschreven en werd

Legenda

- ★ WAARNEMINGEN
- MONUMENTEN**
 - archeologische betekenis
 - archeologische waarde
 - zeer hoge arch waarde, beschermd
 - hoge archeologische waarde
 - zeer hoge archeologische waarde
- GRID_1KM
- TOP10
- IKAW**
 - zeer lage trefkans
 - lage trefkans
 - middelhoge trefkans
 - hoge trefkans
 - lage trefkans (water)
 - middelhoge trefkans (water)
 - hoge trefkans (water)
 - water
 - niet gekarteerd
- PROVINCIES

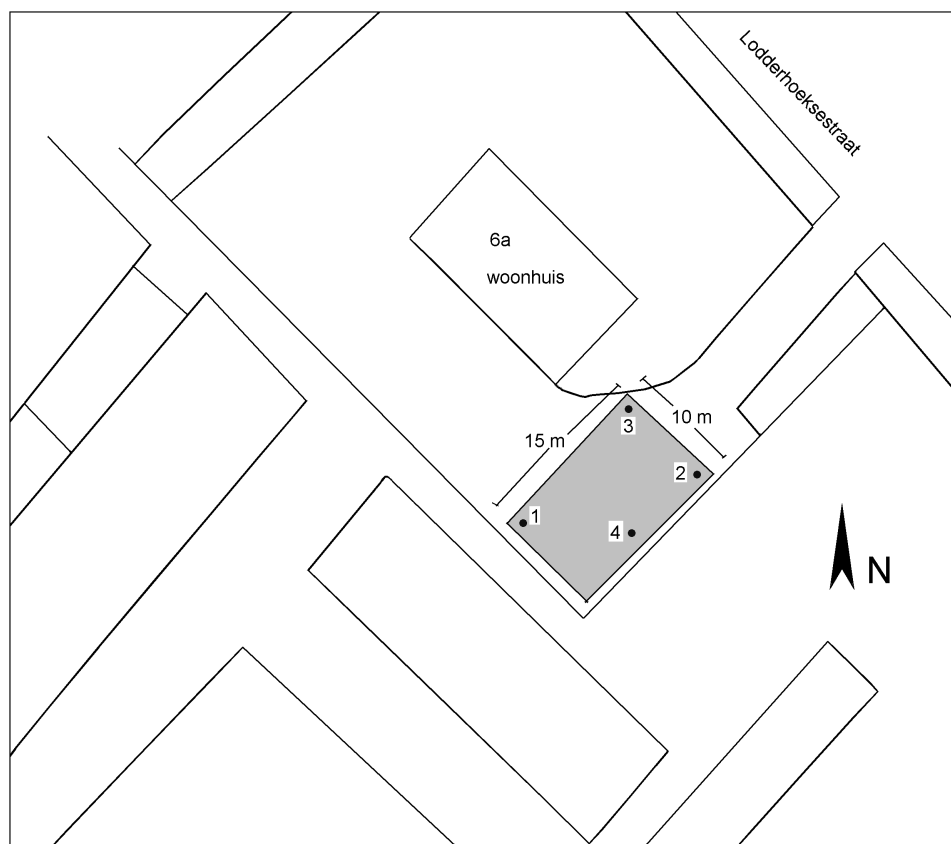
0 100 m

ROB
ArchisII

Afbeelding 1 De ligging van het onderzoeksgebied (*) in de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW, 2e generatie). Bron: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Archis II.

Afbeelding 2 Boorpuntenkaart Lodderhoekseweg. Kaart: H. Buitenhuis.

er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot.

Voor het boren is gebruik gemaakt van een verlengbare edelmanboor met een diameter van 8 cm. Een oppervlaktekartering is niet uitgevoerd, omdat het terrein volledig is afgedekt met grind.

2 Resultaten

2.1 Bureauonderzoek en geo-archeologische context

De archeologische verwachting van het onderzoeksterrein is volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW 2e generatie) middelhoog tot laag. Het terrein is op de oostelijke flank van de Nederrijnse stroomrug gelegen. Deze stroomrug heeft zich in de Late IJzertijd tot Late Middeleeuwen gevormd (Berendsen & Stouthamer 2001; zie bijlage 3). Uit de naaste omgeving is één archeologische melding bekend in het archeologisch informatiesysteem voor Nederland, Archis. Het betreft waarnemingsnummer 38281 en verwijst naar een omgrachte plaats uit de Nieuwe Tijd (19e eeuw). Mogelijk is aan deze 19e-eeuwse plaats een vroegere bebouwing voorafgegaan die gerelateerd zou kunnen zijn aan de Heren van Angeren. De eerste vermelding van dit geslacht is van ca. 1130. Uit de oude

dorpskern van Angeren zijn meerdere meldingen bekend. Waarnemingsnummer 15681 betreft de vondst van een vuursteenfragment uit het Mesolithicum. Nummer 44813 verwijst naar de vondst van houtskool in boringen. Waarnemingsnummer 3313 verwijst naar een opgraving door de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek waarbij resten van een pottenbakkerij uit de IJzertijd en nederzettingsresten uit de Romeinse Tijd en Late Middeleeuwen zijn aangetroffen.

2.2 Bodemopbouw

De bodemopbouw kon in drie van de vier boringen worden bestudeerd (zie ook bijlagen 2 en 1). In boring 1 werd een recente toplaag van 40 cm gevonden met veel grind en baksteenpuin. Daaronder bevond zich een laag tot 125 cm beneden maaiveld van bruine, licht zandige klei met in ieder geval tot 90 cm beneden maaiveld baksteen- en mortelfragmenten. Onder deze laag bevindt zich tot een diepte van 275 cm beneden maaiveld lichtbruinigrijze klei met veel plantenresten. In boring 2 bleek zich een muur in de bodem te bevinden. Deze was zeker vier bakstenen diep en enige bakstenen breed. Het is een muur van zeer recente datum. In boring 3 was de bouwvoor 45 cm dik. Daaronder bevond zich tot een diepte van 95 cm beneden maaiveld bruine, lichtzandige klei met grind, baksteen- en mortelfragmenten. Tot een diepte van 150 cm beneden maaiveld werd een donkergrijze kleilaag gevonden die diffuus overgaat in een grijze kleilaag met matig veel plantenresten. Er werden in het kleipakket tot op een diepte van minstens 130 cm beneden maaiveld nog baksteenfragmenten gevonden. In boring 4 werd er op een diepte van 130 cm beneden maaiveld gestuit op een buis/riool. De laag daarboven bestond uit grijze klei met zand in laagjes en is duidelijk verstoord.

2.3 Vondsten

Tijdens het onderzoek zijn geen archeologische vondsten in de boorkernen aangetroffen (zie bijlage 2).

3 Conclusies

Het booronderzoek op het terrein wijst uit, dat de noordwestrand van het terrein tot op een diepte van 130 cm beneden maaiveld recentelijk is verstoord. In de boringen 1 en 3 lijkt deze verstoring minder sterk, maar ook hier is de bodem tot een diepte van 125 cm beneden maaiveld verstoord. Daaronder bevindt zich een natuurlijke kleilaag die in boring 1 minimaal nog tot 275 cm beneden maaiveld aanwezig is. Het betreft een komklei behorende bij de Nederrijnse stroomrug. Komklei wordt bij overstromingen afgezet in laaggelegen gebieden achter de stroomruggen van rivieren. Het zijn zeer natte gebieden met vrij veel vegetatie, die echter niet aantrekkelijk zijn geweest voor bewoning vanwege de te natte omstandigheden. De archeologische waarde van dit terrein is laag.

4 Aanbeveling

Gezien het resultaat van het onderzoek is het duidelijk dat de voorgenomen bouw niet zal leiden tot verstoring van enige waardevolle archeologie. De bouwactiviteiten zullen vermoedelijk hooguit een meter diep de bodem verstoren. De boorresultaten geven aan dat deze laag al sterk is verstoord. Daarom wordt aanbevolen het terrein vrij te geven voor de voorgenomen bouwwerkzaamheden.

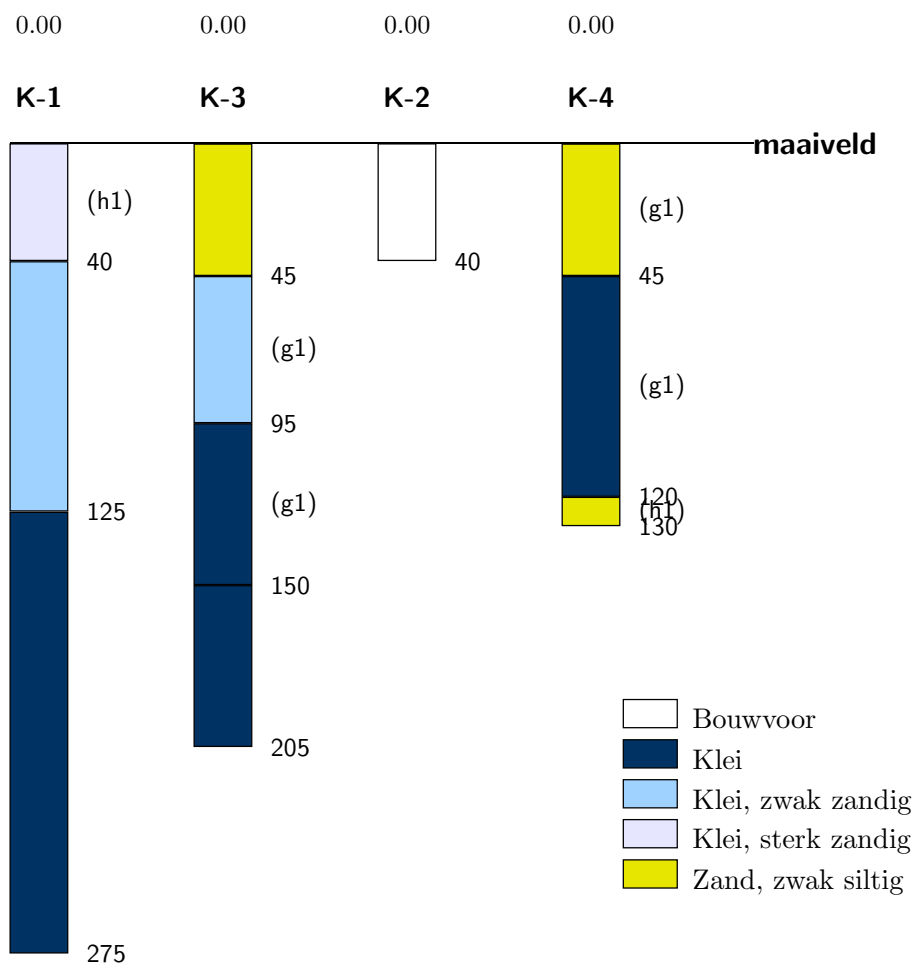
Literatuur

Berendsen, H.J.A. & E. Stouthamer, 2001. *Palaeogeographic development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands*. Assen.

Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.

Bijlage 1 Boorraaien

Tekeningen: H. Buitenhuis.

Bijlage 2 Boorstaten

De afkortingen die in de tabel gebruikt worden:

BV	bouwvoor	K	klei	Zs1	zand, zwak siltig
g1	zwak grindig	Kz1	klei, zwak zandig		
h1	zwak humeus	Kz3	klei, sterk zandig		

boring 1

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
40	Kz3	h1	scherp	grijs	baksteen
125	Kz1		geleidelijk	bruin	baksteen, mortel tot 90 cm, matig ijzerrijk
275	K			lichtbruingrijs	zwak ijzerrijk, matig plantenresten

boring 2

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
40	BV				stenen muur

boring 3

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
45	Zs1		scherp	grijsbruin	veel baksteen, mortel
95	Kz1	g1	scherp	bruin	iets baksteen, weinig plantenresten, sterk ijzerrijk
150	K	g1	diffuus	donkergrijs	tot 130 cm kleine fragmenten baksteen
205	K			grijs	matig plantenresten

boring 4

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
45	Zs1	g1	scherp	bruin	veel puin, baksteen, dakpan, mortel
120	K	g1	scherp	grijs	zand in vlekken en laagjes
130	Zs1	h1		donkergrijs	buis !

Bijlage 3 Periodisering

De onderstaande tabel geeft een vereenvoudigde archeologische tijdsschaal (conform Brandt et al. 1992).

Periode	
Paleolithicum	8800 v. Chr. en eerder
Mesolithicum	8800 – 4900 v. Chr.
Neolithicum	5300 – 2000 v. Chr.
Bronstijd	2000 – 800 v. Chr.
IJzertijd	800 – 12 v. Chr.
Romeinse Tijd	12 v. Chr. – 450 n. Chr.
Vroege Middeleeuwen	450 – 1050 n. Chr.
Late Middeleeuwen	1050 – 1500 n. Chr.
Nieuwe Tijd	1500 n. Chr. tot heden